

NORGES HØYESTERETT

Den 13. april 2018 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matheson, Berglund og Høgetveit Berg i

HR-2018-679-U, (sak nr. 2018/330), sivil sak, anke over kjennelse:

Mat & Mer Bjølsen AS

(advokat Erik Råd Herlofsen)

mot

A

(advokat Espen A. Solberg)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om et søksmål med krav om erstatning og oppreisning etter oppsigelse i arbeidsforhold skal behandles etter reglene om allmennprosess eller småkravprosess i tvisteloven.
- (2) A ble ansatt som kjøkkensjef ved restaurant Mat & Mer Bjølsen AS med oppstart 1. januar 2017. Den 30. januar 2017 ble han sagt opp fra sin stilling. A tok ut stevning 28. juli 2017. Det er nedlagt påstand om erstatning og oppreisning fastsatt etter rettens skjønn, men oppad begrenset til 120 000 kroner.
- (3) A begjærte saken behandlet etter reglene om småkravprosess. Mat & Mer Bjølsen AS gjorde gjeldende at småkravprosess ikke kan anvendes i saker etter arbeidsmiljøloven kapittel 17.
- (4) Oslo tingrett avsa kjennelse 25. oktober 2017 med slik slutning:

"Sak nr. 17-120164TVI-OTIR/01 behandles ved småkravprosess."
- (5) Mat & Mer Bjølsen AS anket til Borgarting lagmannsrett, som avsa kjennelse 11. januar 2018 med slik slutning:
 - "1. Anken forkastes.
 2. I sakskostnader betaler Mat & Mer Bjølsen AS til A 6 250 – sekstusentohundreogfemti – kroner innen to uker fra forkynnelse av kjennelsen."

- (6) *Mat & Mer Bjølsen AS* har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovtolkningen og saksbehandlingen. Det er i korte trekk anført:
- (7) Stillingsvernssaker kan ikke behandles etter reglene om småkravprosess. Det fremgår av tvisteloven § 10-1 tredje ledd bokstav b at saker etter spesialprosess ikke kan behandles etter reglene i dette kapitlet. Arbeidsmiljøloven kapittel 17 har særlige prosessregler ved tvister om arbeidsforhold. Under enhver omstendighet tilsier hensynet til forsvarlig behandling at foreliggende sak går som allmennprosess.
- (8) A har inngitt tilsvarende og har i korte trekk anført at kortvarige ansettelsesforhold – som resulterer i tvistesaker under 125 000 kroner – må være i kjerneområdet for småkravprosess.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at ankeutvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning, jf. tvisteloven § 30-6.
- (10) Etter tvisteloven § 10-1 andre ledd bokstav a skal alle saker hvor tvistesummen er under 125 000 kroner som utgangspunkt behandles etter reglene om småkravprosess. Dette vilkåret er oppfylt i saken, ettersom tvisten gjennom krav om erstatning og oppreisning er begrenset til formuesverdier, oppad begrenset til 120 000 kroner.
- (11) Selv om kravet til tvistesum er oppfylt, er det etter loven visse begrensninger i adgangen til å benytte småkravprosess. Etter tvisteloven § 10-1 tredje ledd bokstav b skal saker etter "spesialprosess" ikke gå som småkravprosess med mindre annet er bestemt i vedkommende lov. Spørsmålet er om særbestemmelsene i arbeidsmiljøloven kapittel 17, som gir egne regler i tvister om arbeidsforhold, må anses som spesialprosess.
- (12) Uttrykket "spesialprosess" er nærmere omtalt i NOU 2001: 32 bind A side 340, hvor tvistemålsutvalget skriver følgende:
- "Med spesialprosess siktes eksempelvis til de særlige rettergangsregler i skifteloven, tvangsfullbyrdelsesloven, skjønnsløven og jordskifteloven. Også saksbehandlingsreglene for overprøving av tvangsvedtak i sosialtjenesteloven, barnevernloven og nåværende tvistemålslovs kapittel 33 er eksempler på spesialprosess, men disse gjelder rettsforhold som uansett faller utenfor området for en småkravprosess. At det på visse saksområder gjelder enkelte bestemte unntak fra de vanlige regler, f.eks. unntak fra vilkåret om forlikradsbehandling, betyr imidlertid ikke at saken er undergitt spesialprosess. Spesialreglene er gitt ut fra en vurdering av hvilke saksbehandlingsregler som er mest hensiktsmessige på vedkommende område, og det bør i tilfelle vurderes særskilt for de ulike prosessstypene i hvilken utstrekning det er grunn til å gjennomføre forenklinger der tvistegenstandens verdi er lav eller etter andre kriterier."**
- (13) Spørsmålet om saker som omfattes av arbeidsmiljøloven kapittel 17, er å anse som spesialprosess, er ikke omtalt i forarbeidene. I Schei mfl., *Tvisteloven: Kommentartutgave*, 2. utgave 2013, side 358, er slike tvister trukket frem som eksempel på en sakstype som ikke er undergitt spesialprosess. Det samme synspunktet er lagt til grunn i Fougner mfl., *Arbeidsmiljøloven: Kommentartutgave*, kommentarer til § 17-1, kommentartutgaver.no, 2016 og Stueland og Johansen (red.), *Arbeidsmiljøloven: Kommentarer og praksis*, 2. utgave 2015, side 1097.
- (14) Etter utvalgets syn er ikke særbestemmelsene i kapittel 17 å anse som spesialprosess etter tvisteloven § 10-3 tredje ledd. Det er likevel ikke tvilsomt at arbeidsmiljøloven har karakter av spesiallovgivning. Den ankende part har anført at også dette innebærer at småkravprosess ikke er anvendelig i saker som den foreliggende. Det er særlig vist til at arbeidsmiljøloven har

særskilte prosessregler som kommer til anvendelse i alle arbeidsrettssaker.

- (15) Utvalget bemerker at arbeidsmiljøloven kapittel 17 har egne regler for tvister i arbeidsforhold. Det følger likevel av arbeidsmiljøloven § 17-1 første ledd at "i søksmål om rettigheter eller plikter etter denne lov gjelder domstolloven og tvisteloven, med de særregler som går fram av dette kapittel."
- (16) Etter tvisteloven skal småkrav behandles etter reglene om småkravprosess i tvisteloven kapittel 10. Kapitlet regulerer den ordinære behandlingsmåten for økonomiske krav under 125 000 kroner. Formålet er å legge til rette for en forenklet og kostnadseffektiv rettsprosess tilpasset betydningen av tvisten. Reglene gir dommeren fleksibilitet til å tilpasse både forberedelsen og gjennomføringen med dette for øyet. Det avholdes ikke hovedforhandling, men et rettsmøte til sluttbehandling av saken, jf. tvisteloven § 10-3. Under dette rettsmøtet er det anledning til å føre ulike bevis, herunder forklaringer fra parter og vitner.
- (17) Etter ankeutvalgets syn er småkravprosessen godt egnet i arbeidsrettslige tvister om mindre formuesverdier. Det fremstår som urimelig om partene i slike saker skulle være henvist til ordinær domstolsbehandling med betydelige kostnader, uavhengig av størrelsen på kravet. Det kan verken være i arbeidstakeres eller arbeidsgiveres interesse at saker som gjelder et økonomisk krav på under 125 000 kroner må gå som allmennprosess.
- (18) Den ankende part har imidlertid anført at de ulike reglene om rettens sammensetning etter tvisteloven og arbeidsmiljøloven er til hinder for bruk av småkravprosess i denne saken.
- (19) Etter småkravprosessen skal retten settes med én fagdommer. Det kan tilkalles fagkyndige meddommere dersom en part krever det og retten finner det nødvendig, jf. tvisteloven § 10-3 tredje ledd. Etter arbeidsmiljølovens § 17-7 første ledd er ordningen motsatt. Det fremgår av bestemmelsen at "under hovedforhandling og under ankeforhandling i lagmannsrett" skal retten settes med to meddommere. Dette gjelder i alle tvister om arbeidsforhold, jf. blant annet Ot.prp. nr. 49 (2004–2005) side 277. Unntak kan gjøres i de tilfeller hvor retten og partene er enige om at meddommere er unødvendig, jf. § 17-7 fjerde ledd.
- (20) Etter ordlyden i § 17-7 er kravet om to arbeidslivskyndige meddommere uttrykkelig begrenset til rettens sammensetning under hovedforhandling i tingretten og ankeforhandling i lagmannsretten. Dette innebærer at det ikke skal tilkalles meddommere dersom retten avgjør et spørsmål etter skriftlig behandling eller det holdes rettsmøter under saksforberedelsen, jf. blant annet Rt-2011-1348.
- (21) I en småkravprosess skal det ikke avholdes hovedforhandling. Det følger da direkte av ordlyden i arbeidsmiljøloven § 17-7 at det ikke er nødvendig å tilkalle meddommere. Spørsmålet synes ikke drøftet i lovforarbeidene til tvisteloven eller arbeidsmiljøloven.
- (22) Etter utvalgets syn taler reelle hensyn med styrke for at det ikke bør stilles krav om arbeidslivskyndige meddommere i en sak som behandles etter reglene om småkravprosess. Formålet med denne behandlingsformen er å løse mindre tvister effektivt og rimelig. Dette er det behov for på arbeidsrettens område. Samme syn er lagt til grunn i Fougner mfl., Omstilling og nedbemanning, 3. utgave 2016, side 440, mens Stueland og Johansen (red.), Arbeidsmiljøloven: Kommentarer og praksis, 2. utgave 2015, side 1097 har antatt at arbeidsmiljølovens karakter tilsier at det må tilkalles meddommere.

- (23) Utvalget bemerker at kravet til arbeidslivskyndige meddommere under hoved- og ankeforhandling blant annet er begrunnet i ønsket om å sikre at retten er sammensatt av dommere med erfaring fra arbeidslivsforhold. Etter utvalgets syn kan dette hensynet, der sakens karakter tilsier det, ivaretas i en småkravprosess gjennom oppnevning av fagkyndige meddommere, jf. tvisteloven § 10-3 tredje ledd. Dersom vilkårene i § 10-3 tredje ledd er til stede, bør det være anledning til å tilkalle arbeidslivskyndige meddommere fra det særskilte utvalget som er oppnevnt av Domstoladministrasjonen etter arbeidsmiljøloven § 17-6. En annen løsning fremstår som lite hensiktsmessig og urimelig der tvisten har sitt opphav i en arbeidsrettslig konflikt. Ankeutvalget vil imidlertid bemerke at dersom tingretten mener det er behov for oppnevning av arbeidslivskyndige meddommere, vil hensynet til forsvarlig saksbehandling normalt tilsi at saken i stedet bør gå etter reglene om allmennprosess.
- (24) Etter en samlet vurdering kan utvalget ikke se at det er noe til hinder for at en sak som den foreliggende kan følge reglene om småkravprosess.
- (25) Det er en forutsetning for bruk av småkravprosess at det ikke foreligger forhold som nevnt i tvisteloven § 10-1 tredje ledd bokstav d. Bestemmelsen fastsetter at småkravprosess ikke skal benyttes "hvor saken for en part har vesentlig betydning ut over den konkrete tvist eller hensynet til forsvarlig behandling nødvendiggjør behandling ved allmennprosess".
- (26) Ankende part har subsidiært anført at "hensynet til forsvarlig behandling nødvendiggjør behandling ved allmennprosess".
- (27) Den skjønnsmessige vurderingen av om småkravprosess var "forsvarlig og hensiktsmessig", som er foretatt av tingretten, kan bare overprøves av lagmannsretten etter tvisteloven § 29-3 andre ledd, jf. Rt-2011-29 avsnitt 14. Lagmannsrettens prøvingskompetanse var derfor begrenset til å vurdere om avgjørelsen var uforsvarlig eller klart urimelig.
- (28) Lagmannsretten har korrekt foretatt sin vurdering på dette grunnlag, og utvalget kan ikke se at det hefter noen feil ved denne.
- (29) Anken blir derfor å forkaste.
- (30) Ankemotparten har lagt ned påstand om sakskostnader. Kravet er ikke nærmere spesifisert. Utvalget finner at sakskostnader bør tilkjennes og beløpet settes til 5 000 kroner, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd og § 20-5.
- (31) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Mat & Mer Bjølsen AS 5 000 – femtusen – kroner til A innen to uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)

Riktig utskrift: